

«Ақтобе қаласы білім бөлімі»ММ
«Әдістемелік кабинет» КММ
№41 «Назерке» бөбекжай - балабақшасы»
мемлекеттік коммуналдық қазыналық кәсіпорны

Ақтобе қаласы білім бөлімінің
2023 жылғы «11» 09
№ 287 бұйрығымен
БЕКІТІЛДІ

БАҒДАРЛАМА

«Домбыра дастан»
(Мектепалды тобы)

Ақтобе, 2023 жыл

Бағдарламаның негізі: Айтқали Жайымов, Сәрсенбай Бүркітов, Біләл Ысқақов.
«Домбыра үйрену мектебі» Алматы «Өнер» 2005 жыл.

Құрастырған: Утегенова Гульшат Жумакшамовна

№41 «Назерке» бөбекжай - балабақшасының педагогикалық кеңес отырысында
«Домбыра дастан» бағдарламасы талқыланды.

Хаттама № 1

«31» 08 2023 жыл

№41 «Назерке» бөбекжай - балабақша МКҚК меңгерушісі

Уртамбаева А.Г.
(аты-жөні)

Қалалық сараптау комиссиясының отырысында «Домбыра дастан»
бағдарламасы мақұлданды және бекітілді.

Хаттама № 2

«08» 09 2023 жыл

Сараптау комиссиясының төрайымы

(колы)

М.О. Қосымбаева
(аты-жөні)

№ 41 «Назерке»
Бөбекжай- балабақшасының музыка жетекшісі
Утегенова Гульшат Жумакшамовнанын
«Домбыра дастан» бағдарламасына

П І К І Р

Қазіргі таңда баланы оқыту мен тәрбиелеудегі әлемдік озық тәжірибеге негізделіп жасалған баланың жеке ерекшеліктерін , қабілетін, дарыны мен талантын ашуға және оны жан-жақты дамытуға бағытталған бағдарламалар қажет.

Бұл бағдарлама мектепке дейінгі балалардың эстетикалық қабілетін арттыруды , бала бойындағы талантын ашуды , баланың өзіне деген сенімділігін күшейтуді , ізденімпаздыққа тәрбиелеуді көздейді.

Бағдарлама музыка жетекшісінің балаларға олардың музыкалық білімін көтеруге арналып жазылған.

Балалардың эстетикалық сезімін, көркемдік талғамын оятып, шығармашылық қиялын дамытуға, танымдық ойлау ұғымын кеңейтуге көмектеседі.

Домбырада ойнау арқылы балалар ырғақты сезініп, есте сақтау қабілеті жақсарып , өз жетістігін көреді. Соның арқасында баланың бойында музыкаға деген қызығушылық, өз-өзіне сенімділік, жауапкершілік сезімдері пайда болады.

Утегенова Гульшат Жумакшамовна бағдарламаға жоспарлар , қызықты жаттығулар, ойындар, тосын сыйлар енгізген. Берілген тақырыптар баланың жас ерекшеліктеріне сай таңдалған. « Домбыра дастан » бағдарламасын мектепке дейінгі ұйымдардың музыка жетекшілеріне көмекші құрал ретінде қолдануға болады.

№ 1 Балалар музыка мектебінің
директоры

Исаналина Лида Нурмухановна

№ 1 Балалар музыка мектебінің, А. Жұбанов атындағы
Ақтөбе музыка колледжі домбыра класының оқытушысы,
Ерен еңбегі үшін медалінің иегері, Қазанғаптанушы,
ҚР білім беру ісінің құрметті қызметкері,
ҚР еңбек сіңірген қайраткері: Асылханов

Асылханов Жайлаубай

Түсінік хат

Мектепке дейінгі мекемеде жұмыс жасай жүріп, әрқашан мектеп жасына дейінгі балалардың музыкалық дамуының жаңа әдістерін іздестіріп, көптеген тәжірибелік зерттеу жұмыстарын жүргіздім. Әлемде барлық өнер дамып жатқан кезең ұлттық төл өнерімізді жаңарту бағытында балаларды оқыту мен тәрбиелеудің жаңаша тәсілдерін таңдау қажеттілігін тудырды. Бүгінгі таңда балаларды домбыра аспабында ойнату осындай маңызды бағдарламалардың бірі болып саналады.

Бағдарламаның ерекшелігі домбыра аспабында 5 жастағы балаларды ойнатуға әрекет етемін және жасаймын. Атақты күйші, композитор, Құрманғазы ұлт – аспаптар оркестрінің көркемдік жетекшісі Айтқали Жайымовтың «Домбыра үйрену мектебі» еңбегін негізге ала отырып, үйрету үдерісін ұйымдастыру. Сол себептен үйрету – баланың бойындағы талантын, есте сақтау қабілетін, ырғақты сезінуін, естуін жандандыру бағытында жүргізіледі.

Бағдарлама балалардың жас ерекшеліктеріне тәжірибе жасауға құрылды, тақырыптарына байланысты ойындар, қызықты тапсырмалар енгізілген.

Бағдарламаның мақсаты: Ұлттық өнерімізді соның ішінде домбыра аспабын мектеп жасына дейінгі балаларға дәріптеу.

Бағдарламаның міндеті: Әрбір баланың жеке тұлғалық сапасын, музыкалық қабілетін, шығармашылық деңгейін дамыту: тәжірибелік, шығармашылық және балалар қызметінің басқа да түрлерін ойындар ойнау барысында қалыптастыру.

«Домбыра дастан» бағдарламасы мектепалды тобына 2 сағатқа енгізілді, 72 сағатты қамтиды. Оқу қызметінің ұзақтығы – 25-30 минут.

Күтілетін нәтижелер:

Балалар осы бағдарлама бойынша, үйренудің нәтижесінде:

- Есте сақтау қабілеті дамиды.
- Шығармашылық жұмыстарға қабілеті артады.
- Ырғақты сезіну қабілеті күшейеді.
- Баланың өзіне деген сенімділігі артады.

Тақырыптық жоспар

р/с	Тақырыбы	саны
1.	«Домбыра-қазақтың ұлттық музыкалық аспабы.	1
2.	«Домбыра-қазақтың ұлттық музыкалық аспабы.	1
3.	Домбыра және оның түрлері	1
4.	Домбыра және оның түрлері	1
5.	Домбыраның құрылысы	1
6.	Домбыраның құрылысы	1
7.	Музыкалық дыбыстар	1
8.	Музыкалық дыбыстар	1
9.	Домбырашының отырысы мен аспапты ұстауы	1
10.	Домбырашының отырысы мен аспапты ұстауы.	1
11.	Домбыра аспабын тартуға әзірлену, оң қолдың қойылуы.	1
12.	Сол қолдың қойылуы.	1
13.	Қағыстар.	1
14.	Қағыс қағып үйрену.	1
15.	Төмен бағыттағы қағыстар	1
16.	Төмен бағыттағы қағыстар	1
17.	Жоғары бағыттағы қағыстар	1
18.	Жоғары бағыттағы қағыстар	1
19.	Алма кезек қағыстар	1
20.	Алма кезек қағыстар	1
21.	Перне басып орындау.	1
22.	Перне басып орындау.	1
23.	1-жаттығу	1
24.	1-жаттығу	1
25.	1-жаттығу	1
26.	1-жаттығу	1
27.	2-жаттығу	1
28.	2-жаттығу	1
29.	Қазақтың халық әні «Еркем-ай» 1 -жолы	1
30.	Қазақтың халық әні «Еркем-ай» 2- жолы	1
31.	Қазақтың халық әні «Еркем-ай» 3- жолы	1
32.	Қазақтың халық әні «Еркем-ай» 4- жолы	1
33.	3- жаттығу	1
34.	3- жаттығу	1
35.	3- жаттығу	1
36.	3- жаттығу	1
37.	И.Нүсіпбаев «Біз өмірдің гүліміз»	1
38.	И.Нүсіпбаев «Біз өмірдің гүліміз»	1
39.	И.Нүсіпбаев «Біз өмірдің гүліміз»	1
40.	И.Нүсіпбаев «Біз өмірдің гүліміз»	1

Т. Әлімов

41.	4- жаттыгу	1
42.	4- жаттыгу	1
43.	4- жаттыгу	1
44.	4- жаттыгу	1
45.	Б. Физатов «Толдер»	1
46.	Б. Физатов «Толдер»	1
47.	Б. Физатов «Толдер»	1
48.	Б. Физатов «Толдер»	1
49.	4- жаттыгу	1
50.	4- жаттыгу	1
51.	4- жаттыгу	1
52.	4- жаттыгу	1
53.	С. Мұхамеджанов «Он саусак»	1
54.	С. Мұхамеджанов «Он саусак»	1
55.	С. Мұхамеджанов «Он саусак»	1
56.	С. Мұхамеджанов «Он саусак»	1
57.	Өткен әндер мен жаттығуларды қайталау	1
58.	Қайталау	1
59.	Қайталау	1
60.	Қайталау	1
61.	Қайталау	1
62.	Қайталау	1
63.	Қайталау	1
64.	Өткен әндер мен жаттығуларды қайталау	1
65.	«Музыкалық дыбыстар» ойыны.	1
66.	«Аксак құлан» ертегісі қайталау.	1
67.	Қайталау	1
68.	Қайталау	1
69.	Қайталау	1
70.	Концерт сабак.	1
71.	Концерт сабак.	1
72.	Концерт сабак.	1
	Барлығы	72

P. Akhmetov

« Домбыра дастан » үйірмесінің бағдарламасы

р/с	Тақырыбы	Міндеттері	саны
1.	«Домбыра-қазақтың ұлттық музыкалық аспабы.	Балаларды домбырамен таныстыру.	1
2.	«Домбыра-қазақтың ұлттық музыкалық аспабы.	Балаларды домбыраның түрлерімен таныстыру.	1
3.	Домбыра және оның түрлері	Домбыраның әрбір мүшесіне тоқталып, таныстыру.	1
4.	Домбыра және оның түрлері	«Ақсақ құлан» ертегісін айтып беру.	1
5.	Домбыраның құрылысы	«Музыкалық дыбыстар қайда өмір сүреді» ойынын ойнай отырып, музыкалық дыбыстары естуге баулу.	1
6.	Домбыраның құрылысы	Ойын: «Үш көңіл күй»	1
7.	Музыкалық дыбыстар	Ойын: «Үш көңіл күй»	1
8.	Музыкалық дыбыстар	Ойын: «Үш көңіл күй»	1
9.	Домбырашының отырысы мен аспапты ұстауы	Орындаушының домбыра тартудағы ережелерін түсіндіру, баланың арқасын тік ұстауына баулу.	1
10.	Домбырашының отырысы мен аспапты ұстауы.		1
11.	Домбыра аспабын тартуға әзірлену, оң қолдың қойылуы.	Баланың техникалық мүмкіндіктерін дағдыландыру.	1
12.	Сол қолдың қойылуы.	Домбыра ішегін қолмен қағып, дыбыс шығаруға үйрету.	1
13.	Қағыстар.	Қолдың білезік буынының қатысуымен сүк саусақ арқылы қағу.	1
14.	Қағыс қағып үйрену.	Қолдың білезік буынының қатысуымен сүк саусақ арқылы қағу.	1
15.	Төмен бағыттағы қағыстар	Қолдың білезік буынының қатысуымен сүк саусақ арқылы қағу.	1
16.	Төмен бағыттағы қағыстар	Қолдың білезік буынының қатысуымен сүк саусақ арқылы қағу.	1

Р. Алмас

		қатысуымен сұқ саусак арқылы қағу.	1
17.	Жоғары бағыттағы қағыстар	Қолдың білезік буынының қатысуымен сұқ саусак арқылы қағу.	1
18.	Жоғары бағыттағы қағыстар		1
19.	Алма кезек қағыстар	Төмен және жоғары қағыстарды кезектестіріп ойнауға баулу.	1
20.	Алма кезек қағыстар		1
21.	Перне басып орындау.	Сол қол саусактарымен домбыра мойынының кіші иек жақ тұсынан перне басу.	1
22.	Перне басып орындау.		1
23.	1-жаттығу	Дыбыс ұзақтығына арналған жаттығуларды шапалақтау арқылы орындау.	1
24.	1-жаттығу		1
25.	1-жаттығу	Домбыра аспабында өткен жаттығуды үйрену.	1
26.	1-жаттығу		1
27.	2-жаттығу	Дыбыс ұзақтығына арналған жаттығуларды шапалақтау арқылы орындау.	1
28.	2-жаттығу		1
29.	Қазактың халық әні «Еркем-ай» 1 -жолы	Дауыстап айтқызу, ыргакка еру	1
30.	Қазактың халық әні «Еркем-ай» 2- жолы	Дауыстап айтқызу, ыргакка еру	1
31.	Қазактың халық әні «Еркем-ай» 3- жолы	Дауыстап айтқызу, ыргакка еру	1
32.	Қазактың халық әні «Еркем-ай» 4- жолы	Дауыстап айтқызу, ыргакка еру	1
33.	3- жаттығу	Дыбыс ұзақтығына арналған жаттығуларды шапалақтау арқылы	1
34.	3- жаттығу		1

Т. Исаев

		орындау. Ойын: «Сақина салу»	
35.	3- жаттығу	Домбыра аспабында өткен	1
36.	3- жаттығу	жаттығуды үйрену. Ойын: «Кіндік-сандық»	1
37.	И.Нүсіпбаев «Біз өмірдің гүліміз»	Дауыстап айтқызу, ырғакка еру.	1
38.	И.Нүсіпбаев «Біз өмірдің гүліміз»	Дауыстап айтқызу, ырғакка еру.	1
39.	И.Нүсіпбаев «Біз өмірдің гүліміз»	Аспапта ойнау.	1
40.	И.Нүсіпбаев «Біз өмірдің гүліміз»	Аспапта ойнау	1
41.	4- жаттығу	Дыбыс ұзақтығына	1
42.	4- жаттығу	араналған жаттығуларды шапалақтау арқылы орындау. Ойын: «Қарлығаш»	1
43.	4- жаттығу	Домбыра аспабында өткен	1
44.	4- жаттығу	жаттығуды үйрену.	1
45.	Б. Ғизатов «Төлдер»	Дауыстап айтқызу, ырғакка еру	1
46.	Б. Ғизатов «Төлдер»	Дауыстап айтқызу, ырғакка еру	1
47.	Б. Ғизатов «Төлдер»	Аспапта ойнау.	1
48.	Б. Ғизатов «Төлдер»	Аспапта ойнау	1

Т. Әлімов

49.	4- жаттығу	Дыбыс ұзақтығына арналған жаттығуларды шапалақтау арқылы орындау.	1
50.	4- жаттығу	Аспапта өткен жаттығуды тарту.	1
51.	4- жаттығу	Ойын: «Тақия тастамақ»	1
52.	4- жаттығу	Дауыстап айтқызу, ырғаққа еру	1
53.	С. Мұхамеджанов «Он саусақ»	Дауыстап айтқызу, ырғаққа еру	1
54.	С. Мұхамеджанов «Он саусақ»	Аспапта ойнау. Ойын: «Ине жасыру»	1
55.	С. Мұхамеджанов «Он саусақ»	Аспапта ойнау	1
56.	С. Мұхамеджанов «Он саусақ»	Жыл басынан бері өтілген жаттығулар мен музыкалық шығармаларды қайталай отырып, балалардың аспапта ойнау шеберлігін шыңдау.	1
57.	Өткен әндер мен жаттығуларды қайталау		1
58.	Қайталау		1
59.	Қайталау		1
60.	Қайталау		1
61.	Қайталау		1
62.	Қайталау		1
63.	Қайталау		1
64.			1
65.	«Музыкалық дыбыстар» ойыны.	Жыл бойы үйренген шығармаларымызды көрету бағытында концерт сабақ өткізу.	1
66.	«Ақсак құлан» ертегісі қайталау.		1
67.	Қайталау		1
68.	Қайталау		1
69.	Қайталау		1
70.	Концерт сабақ.		1
71.	Концерт сабақ.		1
72.	Концерт сабақ.		1
			72

Телле

Қолданылған әдебиеттер:

1. Негізгі әдібиеттер:

1.1 Айтқали Жайымов, Сәрсенбай Бүркітов, Біләл Ысқақов. «Домбыра үйрену мектебі» Алматы «Өнер» 2005 жыл.

1.2 Домбай Н. «Күй күдіреті» 2000 жыл

Қосымша әдебиеттер:

2.1. «Музыка. Дидактикалық материалдар» Колбина Е.В, Ахметова Т.Ш Мектепалды топтарына арналған құрал Алматы ЗАО Издательство «Мектеп», 2002 ж.

2.2. Э.Б. Абдулин. Е.В. Николаева Музыкалық білім берудің теориясы мен тәжірибесі — М., 2004,- 245 б.

2.3. Р.К. Дүйсембинова Музыкалық білім беру педагогикасы. Талдықорған. — 2006. — 213 б..

2.4. Г.А. Праслова Мектепке дейінгі балаларға музыкалық білім берудің теориясы мен әдістемесі. Детство-пресс, 2005. — 129 б.

2.5 «Ән-күй Хрестоматия» Бәтібәева С.Ғ, Қоңыратбай Ф.М, Баталова Э.Н Алматы 2002 жыл

3. Анықтама:

3.1 DARYNDY BALA сайт

3.2. «Балалар әлемі» сайт

3.3. Baldauren сайт